„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.

За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 нов. сваки пут.
За „Припослано“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ.“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 184. У НОВОМ САДУ У УТОРАК 2. ДЕЦЕМБРА 1897. ГОДИНА XXXII.

„Сад ил никад!“

Јако се уврујало мађарско јавно мнење: Осећају неке необичне појаве, слуте непредвиђене догађаје.

И заиста није шала — по њихову мишљењу — цена Угарској је јако скочила. У монархији дају њој многи све важнију и важнију улогу, почињу је сматрати будућим центром, јачином њеном. С поља долазе такођер радосни гласови. Немачки цар — који истина нема оне владалачке особине, да много ради, а мало говори — отпевао је Угарској, а поглавито Мађарима праву химну.

Време је врло згодно: у монархији се они спремају да буду господари, у Европи добише моћна пријатеља: терен за рад је дакле врло повољан и мађарске шовинисте истакле су девизу: Сада, ил' никада; а први корак у напред би: закон о помађаривању имена места и других, а за њима ће доћи слични и гори законски предлози.

Чудновата ствар. Сусед мој напунио кућу своју запаљивим материјама, а уз њих се ватром играо. Кућа плану и изгоре. А ја? Место да уклоним и најмању жеравицу, да се научим — туђом невољом — а ја радим обратно.

Смешна, да не кажемо луда посла. Па ипак мађарске шовинисте баш тако чине. Ни пример Аустрије: како пролази свака држава која праведну, природну ствар силом решава, није их одбио од убилачке политике; не, они тек сада истакоше девизу, сада ил никада.

Ми се заиста овој и овако недомољубивој, кратковидој политици мађарских шовиниста чудити морамо.

Та данашње баш прилике и догађаји, које спрема блиска будућност, требали су отворити очи овим заслепљеним људима. Толике године које су немађарске народности у Угарској држави одбачене, и запостављене проживеле, требале су показати, шовинистама да та политика најмање доноси нових Мађара, а највише неприлика држави.

Догађаји који се спремају требало би да нађу Угарску јаку, сложну и спремну. Но уображена једноликост државна ту најмање помаже.

Не, господо, државна јачина, слога и снага њена не огледа се у помађареним школама, селима, варошима, ни мађарски крштеним рекама, брдима и другом. Можете слободно крстити вука и овцу истим именом, оно остаје вук а ово овца — све узалуд!

Хоћете јаку, једну државу, крстите је једноликом. Јесте, дужност је сваког грађанина да за тим тежи. Но то прво и прво ствара љубав; а слогу никада раздор, него пријатељство.

Да се човек загреје за нешто, да га привлачи нешто, то мора имати за њега дражи, привлачне снаге: за окове се нико не загрева, за слободу свако, мађијски дом не привлачи дете, но блага кућа родитељска свакога,

Одбаците господо од себе оружје којим сте ушли у ту борбу: раздор, безобзирност и неправду; истакните за идеју, не своју него праву државну: свакоме своје и сви за своју државу и подигните уз њу за оружје: слогу, правду и једнакост и Угарска ће бити и моћна и срећна, а овако? Тешко и вама и нама — а најтеже Угарској држави.

Julius.

Нови Сад, 1. децембра.

Ко пише неистину? Од избора сомборских заступника за епарх. скупштину бачку начинила су господа у „Бранику“ капитално питање и мисле да ће се њиховом извијању веровати. Но варају се јако.

Питање је: Ко је у админ. одбору? — Они. Ко је разрешио сомборску општину? — Тај одбор у којем су они. Ко је о томе поднео извештај епарх. скупштини? — **20 окт. (1. нов.) 1897. број АО. 1575. упућен је извештај епарх. скупштини о разрешењу црквене општине сомборске и стању те ствари и молба, да скупштина ако Сомборци дођу у скупштину, поступи према њима, како за праведно нађе.** — Ово је све прочитано у верификацијоном одбору.

Ми рекосмо у „Застави“ бр. 179. „да је у пленарној седници епарх. адм одбора донесено решење, да се уложи призив против избора сомборских заступника.“

Они се ухватише за реч „призив“ и јаше на томе, те веле да ни у седници у очи скупштине ни у оној много пре „није ништа решено у погледу сомборске општине и избора у њој за епарх. скупштину.“

Још веле: „Дакле, све што „Застава“ о томе пише, незграпна је измишљотина“. Чинимо пажљивима читаоце, да сравне оно што они веле и оно што је фактично у ствари, како горе назначисмо. Шта је то, кад административни одбор подноси извештај епарх. скупштини о разрешењу црквене општине сомборске, о стању у њој и молбу, да скупштина — ако Сомборци дођу у скупштину — поступи према њима како за праведно нађе. шта је то ако не једна врста призива? Оно упозоравање и указивање прстом на чин, да једно од епарх. одбора подигнуто тело, шиље у епарх. скупштину своје заступнике, не може се другојачије крстити него призивом и ако је он јединствен по форми. Но овде је још вредно поменути да је у самој епарх. скупштини једногласно примљен предлог, да се сомборски заступници не оверове. У скупштини је био и Малешевић и остала господа. Што тамо не узеше у одбрану сомборску ствар, као што то сад чине, него гласаше с нама?

И кад сте ви то решење желили у адм. одбору, каква вам је сад голема невоља, те „јуначки“ браните сомборске заступнике и јаучете што их није скупштина примила. Шта значи то, него глупост или покваренost или једно и друго. Да је тако сведочи и она тврдња, да подпредседник адм. одбора др. Илија Вучетић није ни у једној ни у другој од тих седница председавао. Могли сте бар мало тишије то тврдити, да вас мање света чује, јер у седници админ. одбора од 15. (27.) септембра, која је била предпоследња редовна седница, донесено је решење, да се скупштини поднесу на тумачење неки чланци из појединих одредаба, (ово је прочитано у самој седници епар. скупштине) који говоре о бирању изборника, те се односе и на оно што се вами не допада у погледу избора свештеника и учитеља за изборнике и односно учитеља за епарх скупштинаре којима ви одричете световњаштво. У овој седници допустићете — молимо понизно — председавао је подпредседник адм. одбора г. др. Илија Вучетић.

У осталом људи правници, којима је све и сва у позиву и раду једино доказ, смешни су и невољни кад у недостатку доказа траже излаза хватањем за поједину споредну реч и околишењем око главне ствари.

А како је име ономе који другом подмеће измишљавање и неистине, то ће рећи јавно мњење.

*

Нова влада на делу. Српска влада издала је строг налог свима канцеларијама, да сваки чиновник има гласати за владину листу приликом избора управе за град Београд. Ко не гласа за владину листу, слободно нека и не долази више у канцеларију. Лепо стишавање страсти и још лепша неутрална влада у Србији.

Политичке новости.

Угарска.

Земаљски сабор. У прошлу суботу расправљало се у угарском земаљском сабору о законском предлогу владином, гледе одношаја, који постоје међу пољским радницима и поседницима земаља. Говорило је више говорника против предлога, а нарочито се истакао Фрања Шима, који је више од једног и по сахата говорио и међутим изјавио, да ће се свим силама, што су му на расположењу, борити, да овај предлог не постане законом. Док се у саборници већало о предлогу у опште, дотле су будимпештанска радници спремали демонстрацију против министра привреде Дараљија. Овом демонстрацијом својом, до 500 радника вичући: Доле с Дараљијем! Доле са законским предлогом о радницима! Доле с полицијом! — хтели су показати јавно, да им тај законски предлог не годи, нити га радници требају. И док је министар Дараљи живо бранио свој предлог у саборници, дотле је полиција растеривала раднике. Јевгро новог законског предлога међутим хоће полицијском силом и жандармеријом да угуши буњење пољских радника против поседника земаља. У одбрану пак овога сам министар рече, да ће с новим законом бити задовољни и радници и поседници земаља, само кад се једном стане на пут дражењу и буњењу социјалиста са стране. Биће, да г. министар правде врло слабо познаје своју рођену земљу, кад мисли, да је незадовољству радника једини узрок „дражење и буњење са стране“.

Опозиција и владин предлог. Крајња опозиција одлучно побија све пронесене гласове о каквом год споразуму с владом гледе новог законског предлога о ђумруку и трговини, као и о аустро-угарској банци. Те гласове, вели, шири влада и тиме куша опозицију, али јој то неће помоћи. Опозиција ће се свом снагом својом борити против предлога, да овај никако не постане законом. Опозиција тражи безусловно да се приступи самосталном уређењу овдашњих прилика, које се до сад нису могле удесити заједнички с аустријским парламентом, с којим се по закону једино и могло удешавати. Сад пак, кад овога нема, може се само самостално решавати ово питање.

Судар. Један мађарски лист јавља, да међу српским патријархом и председником угарског министарства бароном Банфијем није дошло до судара због избора будимског владике, него због неких других ствари од пре. А да неће бити због Шандора и беочинске каје?

Демонстрације. Будимпештански радници су одлучили да у јучерашњи дан, недељу, одрже демонстрације против министра Дараљија због законског предлога о радницима. На осам места су држали велике састанке. Полиција се живо спремила, да демострације спречи.

Аустрија.

Положај. Председник аустријског министарства, Гауч, био је у прошлу суботу код цара. Што се тиче даљег становишта владиног према појединим странкама, о томе се за сада још ништа не зна. У прошли петак је изјавио Јаворски у пољском клубу, да странка мора изаслати у владу пољског министра. Ово неће вели променити становиште странке према већини и другим странкама. Овоме је само сврха, да Пољак министар надзирава управу Галицијом. Према овоме се очекује, да ће скорим постати министром гроф Дзидушицки. Јаворски ће остати у Бечу и преко Божића, како би у случају потребе увек могао да сазове парламентарни одбор деснице. „Н. Сл. Преса“ јавља међу тим, да ће Пининski бити пољски министар.

ПОДЛИСТАК

Vive l' Empereur!

Познати француски водвилиста госп. E Blum пише сваке недеље у париском »Gaulois‹ своје успомене. Пре неколико дана читали смо у томе листу следећу приповетку:

Мени није познато, да ли у републици има таких установа, као што их је било у добу другог царства: тајни агенти, који имају налог, да скупе масу народа и да га одушеве — слично поступку клакера у позоришту.

За време владе Наполеона III. било је такових агената одвећ много. Кад год се појавио цар, то су увек они били, који су на читавом путу до промуклости викали: «Vive l' Empereur!».

То је наравно — више пута — повода дало једном од обичних смртних људи, да изусти тај блажени израз, и Наполеон III. могао је себи уобразити, да његова појава у средини својих поданика изазива буру одушевљења.

Ја понављам, мени није познато, да ли има таких тајних клакера и под владом Феликса Фора и да ли случајно онај господин, који је пре кратког времена поздравио сиамског краља с једним француским и с енглеским «Vivat,‹ припада тој светој дружини; али ништа неби било разумљивије и ништа оправдано, све када би се то заиста и догодило. Маса народа, баш као и она у позоришту, тражи, да се више пута мало «подгреје».

Тиме никако не мислим рећи, да и државници немају своји искрених, фанатичних присталица, који раде забадава и за своје сопствене уживање; заиста, то би било сасвим неправо, кад би неко тврдио, да господин Фор у народу нема пријатеља и да онај господин, који говори два (енглески и француски) језика не љуби искрено, и с таком истом нежном одношњу као и без сваке себичности, краља сиамског.

И Наполеон III. имао је својих присталица. Ја се живо сећам, да је одмах у почетку царевине био један, чије би име ја радо казао — али се бојим, да га тиме не би увредио, јер он је, што је врло могуће, данас републиканац душом и телом.

Тај присталица је један с правом обљубљени и прослављени наш драматички вештак, он данас није више млад, али је очувао сву свежину и талент своје младости.

Тај вештак заносио се је за Наполеоном III. и употребио је сваку прилику, да му то покаже и засведочи. Чим је чуо, да ће се цар појавити било то у шетњи или при ма каквом посвећењу — за време друге царевине врло је много посвећивано скоро толико исто, као и под трећом републиком — то се је он увек ставио цару на пут и викао: ‚Vive l' Empereur!‹ — и то таким гласом, да су зашкрипали прозори на кућама.

Наполеон III. који је имао оштро око, ма да није припадао полицији — а сасвим се може у исту урачунати — опазио је у току времена тога фанатичног присталицу, уједно дивећи се, његовом лепом органу и његовом неуморном труду, оданости.

Отуда је то потекло, да је Наполеон једнога дана к себи позвао госп. Петри-а, управитеља полиције, и показујући на вештака, који је овога пута скоро до промуклости викао ‚Vivat‹, рекао му:

»Доведите ми већ једном ближе тога човека!«

Господин Петри послуша; потражи вештака у гомили окупљеног народа и допрати га до царских кочија.

Глумац је од узбуђења и радости онемио, он је стојао с шеширом у руци и могао је из ближе посматрати свога обљубљеног владаоца.

»Моје искрено признање, драги пријатељу!« рече му цар а за тим, окренувши се г. Петри у:

»Наредите, да се из моје приватне шатуле овом агенту исплати двеста франака, јер он је заиста вредан у служби!«

Ја мислим, да се вештак од тога часа никада више није усудио, да викне ‚Vivat‹. шта више, ни при појави Феликса Фора.

Из ‚Journal d' un Vaudevilliste».

Дражђани. Др. П.

Троједница.

Земаљски сабор. Троједничка влада хоће пошто пото, што пре да спроведе у сабору годишњи прорачун. Против овога ће опозиција да се одупре што жешће и да примора бана, да овај поднесе предлог о индемнитету. Око верификовања посланичких мандата за Брод и Копривницу биће такођер жестоке распре. У прошлу суботу је почео прорачунски одбор да претреса прорачунски предлог. После кратке дебате, прорачунски је предлог усвојен за основу специјалне дебате. Код ставке, која говори о троједничком земаљском сабору, др. Бањавчић протестује, што су бирачима даване исправе, јер је то незаконито и што су посланике искључили са биралишта. Бан је на то приметио, да је оно прво учињено баш у интересу бирача; ово друго пак ни он сам не одобрава, али опет не може допустити, да посланици фунгирају као неки надзорници при избору. Код ставке о бану, др. Бањавчић изјављује да ову ставку не усваја, јер је 12 срезова под статаријумом, што је од врло велике материјалне штете по народ. Бан вели: да он чини само оно, што му је дужност. Статаријум је вели жалосна ствар, али се друкче није могло. Постараће се, да се овај по мало отклони.

Србија.

Поричу. Са надлежне стране одлучно поричу вести, које су пронесене у Цариграду о некој тамошњој мисији дра Владана Ђорђевића, председника српског министарства. Нарочито пак побијају вест о савезу међу Србијом и Турском.

— О бављењу мин. председника Владана Ђорђевића у Цариграду пише београдски „Поглед“ ово: „Његовом путу приписивала се велика политичка важност. Њему је непосредно предходила она чувена депеша султана Абдул Хамида, коју зарни у влади нису сматрали као прост акт учтивости, као једну пажњу која се нашем првом министру лично чини, пошто је она демонстративно предана јавности у службеном делу „Српских Новина.“ Сам број дана, који је г. др. Владан Ђорђевић провео у султановој престолници био је довољан да нас у томе посматрању утврди. Он је ту остао много дуже него што је једном посланику нужно, да опозивна писма преда, а једном човеку, — који је продао свој намештај — да се пресели. Најзад сви смо знали да бугарски министри никад нису ишли у Цариград цабе, него, или после добивених уступака, да за њих благодаре, или пре њих, да их издејствују. Др. Владан Ђорђевић се вратио, и ми се питамо шта нам је донео? Осим признања народности великих питања није било на дневном реду, али изгледа да он није стигао да расправи ни она ситна Архимандрит Фирмилијан још је једнако администратор, и колико у томе привременом положају зависи чак и од једног Амвросија, никад се није тако видело као баш у ово време, кад је наш министар имао оне „дуге разговоре“ са патријархом, о којима јављају „Франкфуртске Новине“. Кумановску цркву Бугараши још држе у рукама. Велешка села на школске дозволе још чекају. Пандуров још је муавин у Скопљу. У истом месту једни наши учитаљи тамнују још због бугарских интрига, а другима се од стране турске просветне власти још одриче потврда и т. д. И кад је тако, шта значи онда она велика пажња која се нашем министру указивала за све време његовог бављења у Цариграду? Или је то била једна проста парада, и онда се он начинио смешан што ју је он једино озбиљно узео и што се с тако важном мином подао тој представи која се с њим изиграла. Или је то одиста значило извесно султаново добро расположење према нашој држави, или према шефу наше владе лично, и онда је наш министар иностраних дела веома малерозан дипломата, кад није у стању био користити се тиме за нашу народну ствар у Македонији.“

Погранична турско-српска комисија. Мешовита погранична турско-српска комисија спремила је предлог о једној конвенцији од 15 чланака, да би се у будуће спречио сваки и најмањи немио случај на граници. Овај предлог поднет је на одобрење високој порти.

Криза. Из Србије све то чешће долазе гласови о министарској кризи. Мисли се, да ће цео кабинет пасти. Дао би бог, да то буде што пре.

Извештај

румског срп. пев. друштва о „Састанку срп. пев. друштава на Стражилову 13. (25.) јула о. г.“

На наш позив, којим смо позвали срп. певачка друштва на братски договор у недељу 13. (25.) јула о. г., нађоше се искупљени око Бранковог гроба: цело новосадско и наше певачко друштво, изасланици вршачког, кикиндског, темишварског, суботичког, земунског и вуковарског пев. друштва, многи посланици на нашем црквеном сабору и велики број гостију из Карловаца и са стране. — Пошто је одана достојна почаст нашем неумрлом песнику Бранку Радичевићу, положише му на гроб дивне венце од свежег цвећа новосадско и наше друштво. А најлепши венац беше сплетен од — нас живих Срема́ца, Бачана, Бачвана, Славонаца и Хрвећана! — Камо среће да се таки венац чешће састаје и сплеће око Бранкова гроба.

За тим се састадоше заступници и изасланици споменутих друштава на договор

Пре но што се приступило саветовању прочитан је писмен поздрав, којим „Савез ческих певачких друштава“ срдачно поздрављa овај састанак са жељом: да рад обилатим плодом уроди. Поздрав је пажљиво саслушан и са „Живела браћа Чеси!“ поздрављен. — Саветовање је доста живо текло. Претресана су многа питања, која сметају развоју и напретку наших пев. друштава. Требало би остварити „Савез пев. друштава.“ Но пошто је то неколико пута покушавано и свагда без успеха остало, то се у том погледу никакав закључак није донео. Него, пошто је истакнуто, као највећа сметња развоју и напретку певачких друштава: тешко и скупо набављање нових песама; а за тим споро преписивање истих и исписивање појединих гласова, то је закључено:

Да се приреди и штампа „Збирка одабраних мушких и мешовитих зборова“ у две три књиге, која би се с временом допуњавала новим књигама.

Да се умоли г. Јован Грчић професор, г. А. Јорговић епарх. школски надзорник и г. Т. Остојић професор, да такову збирку приреде за штампање. Па пошто су г.г. Ј. Грчић и А. Јорговић присутни, то изјављују да ће предузети приређење такове збирке. А надати се да и г. Т. Остојић неће одрећи своју помоћ, јер је сам доказивао потребу такове збирке.

Па пошто се сва та господа налазе у Новом Саду, то је умољено новосадско певачко друштво, да преузме административне послове око издавања, укупљање претплате, разашиљање и друге све послове.

Управни одбор новосадског певачког друштва драговољно се примио те дужности.

И тиме је био закључен рад овог састанка. Рад који ће за цело дати новог полета нашим певачким друштвима, особито млађим друштвима, којих сваки дан све више имаде. Но да се омогући издање такове збирке, нужно је и материјалних жртава.

С тога су умољени сви изасланици да пораде код својих и других друштава, да новчаном потпором потпомогну ту ствар. А најбоље ће бити, ако свако друштво набави по један примерак за сваког суделујућег члана. Па када би учитељи певања хтели мало труда да уложе и упуте своје ученике, да из партитуре певају свој глас, тим би се избегло — споро и скупо — преписивање појединих гласова. А за тај би се новац могле набавити штампане књиге. Мало воље и мало пожртвовања, па се може лако и то остварити! — Још морамо напоменути, да је и белоцркванско певачко друштво писмено изјавило пристанак на све закључке, који се на заједничком састанку донели буду.

Завршујући овај извештај, молимо сва уредништва српских листова, да га отштампају у свом листу, како би сваки Србин могао дознати за закључак овог састанка срп. пев. друштава.

Из одборске седнице румског српског певачког друштва држане 30 октобра 1897.

Тајник: Тане Бировљев. Председник: Теодор Богдановић.

ДОПИСИ.

Осек. Дружина српског нар, позоришта стигла је код нас 4. (16.) октобра те је до сада приказала 30 комада; ми Осечани заиста можемо се поносити приказивањем наших вредних глумаца, тим више, јер се и сами иноверци повољно изражавају о нашој позоришној дружини.

Од свију до данас приказаних комада, видимо, да се прикази из народа са певањем најрадије гледају, јер такови као на пр. Веселиновићев „Ђидо“ па Округићева „Шокица“, „Граничари“ и „Сеоски лола“ беху до сада најбоље посећени, дворана беше препуна тако, да је силан народ морао се кућама враћати, не добивши места; држим да је управа погрешила, када је видела такове случајеве, те је требало такове комаде недељом по подне давати за народ са обаљеним ценама; или бар ван претплате, те не би био случај, да се толики силан свет мораде кућама враћати.

О игри појединих глумаца нећу говорити, но прећутати не могу а да не кажем, да нам је Ружић својом игром у „Хамлету„ па у „Господар ковница“ у „Дон Цезару“ и т. д, показао, да је још увек прави вештак; уз њега је свагда Лукић да му нема равна. Добриновић нас није задовољио, као у „Ђиди“ Максим, па у „Шокици“ као Божа; у тим комадима треба да видимо прво Максима као наивна простог момка, такођер у Божи, но ми гледасмо где Добриновић претерује и заборавља да је на позорници.

Добриновић је добар и даровит глумац, ми га врло радо гледамо, но он толико претерује, да је већ много; у „Сеоском лоли“ као Крадић, па у „Граничарима“ као Грга беше мало умеренији. Спасић си даје труда те је свагда добар, Бакаловић, Тодосић, Стефановић, Васиљев ић, Николић и др. свагда су нас задовољили.

Од женских чланова видимо диван напредак код госпође Бакаловићке, Марковићке и Тодосићке, ми се можемо са њима заиста поносити.

Певање иде шкандалозно, но није ни чудо, прво немају хоровођу, друго у приказима с певањем игра госпођа Стефановићка. Она има врло леп и пријатан глас, но таком гласу треба прво школа. — Марковић нас је својим певањем свагда задовољио; такођер и гђица Туцаковићева, шта више, код ове младе глумице видимо изванредну вољу, своје мале улоге свагда на задовољство изведе, но, само да је мало увиђавности код неких и неких.

Ми смо потпуно задовољни са нашим вредним глумцима, а били би још задовољнији, када не би морали гледати неправду, која се тера према неким члановима.

Р. П.

Вести из места и са стране.

Седница бачких епарх. власти одржаће се — као што смо већ јавили — у првој половини овога месеца и то административни одбор 10. (22.) конзисторија 11. (23.) а школски одбор 12. (24. декембра. У ове седнице позвани су сви чланови, пошто ће том приликом имати за адм. одбор и козисторију установити ред турнуса, којим ће у току 1898. чланови у седнице долазити, а новоизабрани школски одбор опет конституисати. Непосредно после овога одржаће дотични одсек конзисторије и адм. одбора, а тако исто и школски одбор своју редовну седницу, у којој ће се предузети текући послови.

Автономне вести. Школски Савет сазван је за 9. (21.) децембар о. г. — Саборски Одбор за 11. (23.) децембар о. г.

Избор посланика у Слатини. 28. октобра (6. нов.) обављен је у Слатини избор посланика за српски нар. црквен. Сабор на место покојног пароха Николе Манојловића -Рајка. Изабран је једногласно Јосиф Симић, парох у Брачевци.

Рукоположени. Новембра 25. рукоположен је у Ср. Карловцима за протођакона проф. богословије ђакон Гаврило Ананијев, а проф. богословије Милутин Јакшић за ђакона. Сутра дан произведен је ђакон Милутин Јакшић за свештеника. Јакшић је ступио у свештенички чин као неожењен.

Изабран за проту. За проту у Плашком изабран је Сава Косановић бележник епархије горњо-карловачке.

Одликовани. Султан ово дана је одликовао Ивана Павловића, отправника послова Србије у Риму, другим редом Османлије, а П. Карастојановића, пређ. генералног консула Србије у Солуну, трећом класом истог ордена.

Нов лист. Стеван Стевановић парох у Ковиљ-Сентивану покренуће од нове године лист који ће се звати „Шајкашки Глас.“ Излазиће на целом табаку 1. и 15. дана у месецу, а цена му је 3 фор. годишње. О листу вели покретач му ово: „Лист би био намењен ли народу Шајкашком и обухватао би све потребе његове. Крепио би га у добру а одвраћао од зла; поучавао би га у ономе, што му је нужно, да материјално напред крене; обавештавао би га о свему, што треба да зна.“

Српска учитељица не зна српски. У Избишту у Банату постављена је од инспектората провизорно нека учитељица Милунова која не зна српски Школско веће видећи ово, обратило се инспекторату и иште да се ово место стално попуни, али инспекторат ћути. Овде човек не зна кога ће више да жали, да ли избишку општину, илу ону јадну дечицу која су поверена овој учитељици. Ето шта следи од комуналних школа.

Српске школе у Македонији. Из Дојрана пишу „Цариградском Гласнику“: За овако кратко време уписало се преко педесет и пет ученика у нашу школу. Но пошто број уписивања непрестано и нагло расте све више и више, то смо приморани оставити досадању зграду за школу па изабрати другу зграду са већим и ширим просторијама. Вест, да је се срп. школа отворила у Дојрану, разлегла се по целој околини (кази) Дојранској, те и Срби по селима почеше водити своју децу у овд. српску школу, па и ако су трошкови за земљоделца доста велики за живот у вароши Дојрану, ипак, ови из села провејани Срби, радо одвајају од своје сиротиње, да само деца изуче чисто свој матерњи српски језик и запоје се знањем и просветом српском. Српска омладина у Дојрану, која до данас није имала прилике да се на своме матерњем језику изучи, изјавила је топлу жељу управитељу наше српске школе, Д. Леринчанцу, како би она хтела да изучи свој српски језик боље, но кад би предавања могла слушати само недељем и празником. Добротом пак управитеља, и тако топлом жељом српске дојранске омладине, већ је основана недељна српска школа у Дојрану, и већ данас је трећа недеља како иста ради.

Нова секта вегетиријанаца. „Revue britanique“ јавља о постанку једне нове секте (врсте) вегетиријанаца (то су они људи који не једу меса) Полазећи са становишта, да је мајмун од свих сисаваца човеку најближи по саставу тела, то ова секта закључује, да је најбоља храна за човека она иста коју и мајмун једе. С тога, што мајмуни не пију када једу, што се хране воћем осушеним или свежим, што не једу никад зеље, ови вегетиријанци основали су у Њу-Јорку „друштво за природно храњење“: Natural food Society. Секта пре једва десет година развила је тако силну проповед, пуштајући румена и ружичаста лица у говорника да на зборовима говоре, да су успели те у Америци прибавили на хиљаде присталица. Они живе од ораја, трешања, бадема и грожђа, а што је невероватно за Американце, уздржавају се од пића! Оне који једу брашнена јела ужасно мрзе, и оптужују их, „да уносе у људски род нервне болести и убрзавају стврднуће костију што је сигуран предзнак смрти“. Њихова одвратност према зељу толика је, да својим новим члановима дозвољавају, у почетку, док се не свикну, на ту храну, пре да једу меса и воћа, само не зеља.

Неми проговарају. Универзитетски професор у Мадриту Санчо Херера покушао је да хипнозом поврати говор једној онемелој болесници. Та женска је 1895. године после једне нерве грознице, онемела сасвим и није могла речи проговорити од то доба, ма да су лекари све покушавали да је излече. Почетком прошлог месеца отишла је на клинику професора Херере и овај покуша да је хипнозном лечи. Болесница је само један пут хипнотисана и одмах је почела говорити.

Турски дуг Русији. Турска има да плати Русији 800 мил. динара ратне оштете за последњи руско-турски рат, те се 1882. обвезала да плаћа годишње по 2 милијуна рубаља. Но са тим плаћањем Турска је почела тек 1894. и до сада платила је свега 5 милијуна рубаља, те су по томе слаби изгледи да ће дуг у последњем времену исплатити. Сад руска влада ургира опет исплаћивање дуга, и то за то, што Турска хоће да ратну оштету од Грчке употреби за своје оружање, — што Русији не иде у рачун, јер да би се то оружје могло окренути и противу ње и противу православних народа, који су се руском помоћи ослободили.

Несретан случај у цркви. Приликом тристагодишње прославе пијаристанскога реда калуђерског збио се несретан случај у Кечкемету. Баш је била предика у цркви, кад неко викну: „Руши се црква!“ те светина јурну вратима, сваки је то грабио, да се само докопа изласка. Присебнији су одвраћали народ и храбрили. и испало им је за руком, да умире побожни свет, но у том се неким несретним случајем одвали с таванице грдан комад лепа и падне у цркву. Сад се тек узбуни свет и навали вратима. Они с поља не знајући шта се збило у цркви, нису дали свету из цркве, те настаде још већа збрка. Скамије су ломили немилице, газили један другог, док у неке дођу коњаници и пропусте заплашен свет кроз сакристају.

Баденн — почасни грађанин. Ово дана је град Лавов изабрао грофа Баденија за свога почаснога грађанина. Градско представништво изаслало је засебно изасланство у Буск, да извести о томе бившега министра председника. У изасланству су осим других преставника, градски начелник др. Малаховски и оба подначелника.

Преустројство турске војске. „Икдам“ јавља, да се царска влада решила да преустроји своју војску и флоту. Министарство рата и марине већ су приступили увођењу усвојених мера. Велика количина ратне цебане, као и 1500 брзометних топова поручени су у Немачкој.

Пропаст парода „Дијане“. Један од најлепших пароброда аустријскога „Лојда“, утопио се претпрошле суботе у цариградском пристаништу, баш кад је хтео да одједри за Трапезунт, јер га је ударио и пресекао енглески пароброд „Антонио.“ Путници и послуга бродовска спашени су. Од ствари се ништа није могло спасти, јер је „Дијана“ потонула за време од само 14 минута.

Колера и дуван. Већ пре неколико година (1888.) доказао је Тасинари (Tasinari,) да дим од дувана убија клице од колере, а то исто потврдио је и Милер (Miller). Овај последњи је показао, да већ дим ½ цигаре за 5 минута убије све клице. Чим дунавски дим тако утиче на колерске клице, још се позитивно не зна, али велика сумња пада на киселине дима, — нарочито на киселину масла, па онда на оцатну и карболну, којих има у диму. Дим од дувана дејствује на клице од колере и у пљувачци, као што је то доказао Верник (Wernike). Дим од само једне половине цигаре убија све бациле колере у пљувачци за 5 минута.

Електрична — батина. „Невоља је најбоља школа“ вели пословица. Па ево једнога примера о томе. Неки Францеско Кроса био је тако несретан, да је често добијао ћушак.. Нешто је томе била крива његова папрасита и свађалачка природа, а нешто и та околност, што је и сам био тако слаб и неугледан, те се нико није бојао да га удари. С тога је дуго размишљао о томе, како би се могао одбранити од тих неугодних случајева. Напослетку је пронашао средство. Измислио је на име електричну батину, из које може пустити да искоче тако јаке електичне искре на сваког нападача, да се дотични макнути не може, већ сав укочен пред њим стоји, те може радити с њим шта хоће Ту батину употребљују већ многи против паса, који погођени од електричне искре одмах побегну, што даље могу. У батини се налази лајденска боца, која се мора готово сва од платине приредити, те су за то те батине још врло скупе. Али као да ће и власт те батине да забрани, јер их многи злоупотребљују.

ОГЛАСИ.

ШПЕЦЕРАЈСКО-МЕШОВИТА И ПАМУЧНА ТРГОВИНА

НИКОЛЕ ПАНИЋА

У ВУКОВАРУ

потребује једног старијег и једног млађег **помоћника** и два изучењака (шегрта.) Помоћници вични немачком и мађарском говору имају првенство. 556 1—3

Главни и одговорни уредник др. Емил Гаврила. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.